

Geopolitika a technológia ohrozujú americké finančné dominantné postavenie

V januári vystúpil bývalý americký generál na stretnutí významných globálnych finančníkov.

Zvyčajne premýšľal o stratégii a tvrdej sile a varoval, že Amerika sa vyrovnáva so svojimi najzložitejšími hrozbami od studenej vojny od Iránu, Ruska až po nový *koronavírus*. Hovoril však aj o oveľa menej viditeľnej hrozbe, ako Amerika prostredníctvom ***svojho agresívneho využívania hospodárskych sankcií zneužíva svoj vplyv*** ako dominantnú finančnú moc, čím tlačí spojencov a nepriateľov k budovaniu samostatnej finančnej architektúry

"Nie som si istý, či líder ocenil, ako funguje finančný systém," uviedol.

To, že bývalý generál premýšľal o globálnom finančnom systéme, hovorí veľa o tom, aké závažné je toto nebezpečenstvo.

Finančné dominantné postavenie

Systém pozostáva z inštitúcií, mien a platobných nástrojov, ktoré určujú, ako neviditeľná likvidita zásobujúcu reálnu ekonomiku prúdiac po celom svete.

Amerika je od druhej svetovej vojny pulzujúcim centrom. Teraz však opakované nesprávne kroky a rastúci tlak Číny ju začali trhať. Mnohí predpokladajú, že súčasný stav je príliš zakorenený na to, aby sa dal napadnúť, ale to už nie je pravda.

V rozvíjajúcom sa svete sa vytvára samostatná finančná oblasť s rôznymi piliermi a novým majstrom.

Finančne očakávaným hegemonom je geopoliticky Čína, ktorej prudký vzostup sa v systéme sťahuje.

Krajina dnes predstavuje ***15,5% globálneho HDP, oproti 3,6% v roku 2000.***

Jeho ekonomika, druhá najväčšia na svete, je hlboko tkaná v štruktúre globálneho obchodu. Napriek tomu vo finančnom systéme váži len málo. Čína považuje nápravu tejto asymetrie za rozhodujúcu pre získanie štatútu veľkej moci. "***Dominantnosť dolára sa zdola vyhlíbi,***" hovorí Tom Keatinge z ruského think-tanku.

Hrozí, že kríza covid-19 poskytne rozhodujúcim spôsobom odstredivé sily.

Finančné dominantné postavenie

Prvý pilier systému bol položený v roku 1944 založením Svetovej banky, IMF a globálneho menového poriadku v Bretton Woods, New Hampshire.

Po dodaní zbraní spojencom počas vojny vlastnila Amerika väčšinu zlata planéty, za ktoré si ocenila svoje výrobky. Väčšina Európy a Ázie ležala v troskách. Medzivojnový systém pohyblivých výmenných kurzov sa ukázal ako nefunkčný. Preto sa rozhodlo, že všetky meny budú spojené s dolárom a dolár bude viazaný na zlato.

Vďaka tomu sa spätná väzba stala novou rezervnou menou na svete. O dve desaťročia neskôr stúpajúca ekonomická výška Japonska a Nemecka, spojená s obrovskou tlačou peňazí Amerikou počas vojny vo Vietname, viedla k tomu, že kolíky boli neudržateľné. Systém sa rozpadol, ale „dolárový štandard“ prežil.

V sedemdesiatych rokoch sa Amerika tiež vyrovnala s inštalatérskym systémom, ktorý podporuje globálne platby. Americké banky, ktoré mali zakázané pôsobiť mimo štátnych hraníc, sa spojili, aby **vyvinuli systémy medzibankových správ** a celonárodné siete ATM. Veritelia sa tiež spojili, aby vytvorili „**schémy kreditných kariet**“ asociácie stanovujúce pravidlá a systémy, prostredníctvom ktorých členovia vyrovnávajú platby. Tieto svety sa zlúčili, keď dve hlavné kartové siete (Visa a MasterCard) kúpili dve najväčšie bankové spoločnosti na expanziu do zahraničia.

Umožnením jednotlivcom nakupovať kdekoľvek sa karty a bankomaty stali dominantnou infraštruktúrou na presun malých súm peňazí po celom svete.

Finančné dominantné postavenie

Čoskoro nastala revolúcia vo veľkých prevodoch.

V starom „*telexovom*“ systéme vyžadovala cezhraničná platba medzi bankami výmenu tuctu správ vo voľnom texte, čo je proces náchylný k ľudským chybám. V roku 1973 sa k banke pripojila skupina bánk, aby vytvorila rýchlu automatickú službu správ, ktorá každej pobočke banky prideluje jedinečný kód. Tým vznikla ***lingua franca*** pre veľkoobchodné platby.

Nová technológia podporila americké banky, ktoré sa lepšie vybavili na sledovanie klientov zo zahraničia, a na jej kapitálové trhy prišla digitalizácia papierových aktív. Po prestavbe zaparkovalo Japonsko a Nemecko bohaté na úspory svoje doláre do štátnych dlhopisov.

Cenné papiere kryté aktívami vyvolali rozmach v oblasti nehnuteľností. Od roku 1980 do roku 2003 vzrástli americké cenné papiere zo 105% na trikrát HDP, čím vytvorili medzinárodný odrazový mostík pre svoje investičné banky. Po regulačnom veľkom tresku v 90. rokoch sa zlúčili s komerčnými bankami.

Do roku 2008 sa 35 veľkých spoločností stalo najväčšími Citigroup, Wells Fargo, JPMorgan Chase a Bank of America - posledný bod finančnej dominancie Ameriky.

Finančné dominantné postavenie

Americký ťah v systéme zostáva obrovský.

Keď prídu katastrofy, dolár prudko stúpa. Je to stále najbezpečnejší obchod s hodnotami a hlavný prostriedok výmeny. To robí z inštitúcie, ktorá ju razí, metronóm globálnych trhov.

V roku 2008 sa americký Federálny rezervný systém vyhýbal všeobecnej finančnej kríze na celom svete poskytovaním „*swapových liniek*“ centrálnym bankám v bohatom svete, čo im umožňovalo požičiavať si doláre za svoje vlastné meny.

Keď panika v marci opäť uchočila trhy, Fed rozšíril ponuku o niektoré rozvíjajúce sa krajiny. V apríli sa ešte viac rozšírila, čo umožnilo väčšine centrálnych bánk a medzinárodných inštitúcií vymieňať americké dlhové cenné papiere za spätnú väzbu, čím sa zastavilo falšovanie.

Svetová finančná inštalácia zostáva pod palcom Ameriky- 11 000 členov spoločnosti Swift po celom svete sa pinguje denne.

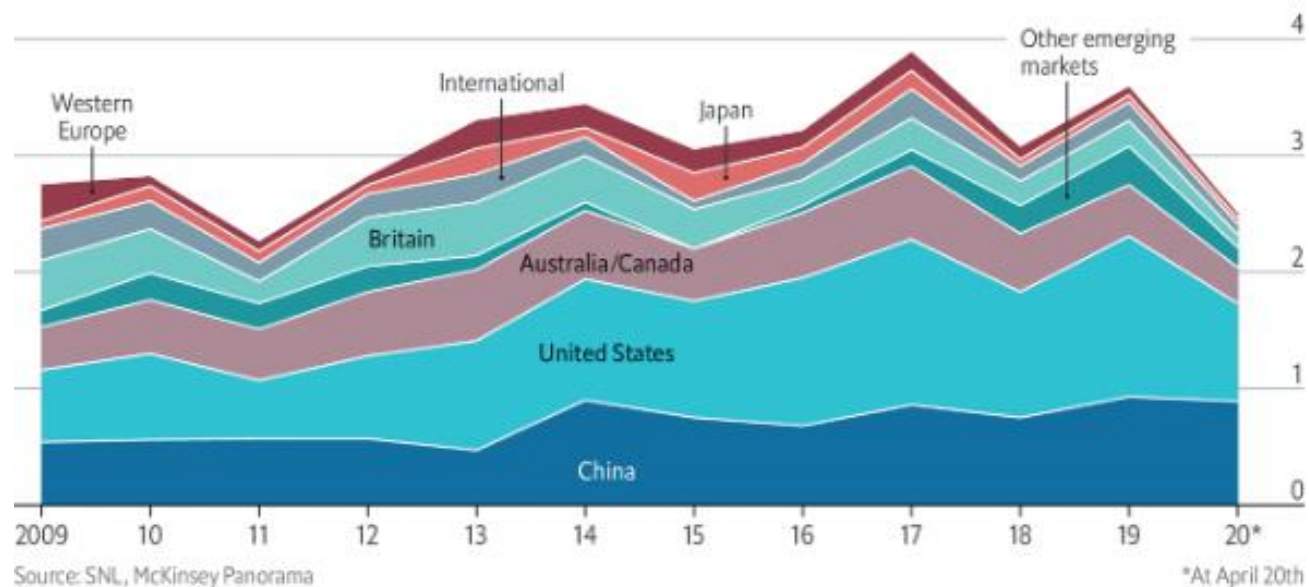
Väčšina medzinárodných transakcií, ktoré uskutočňujú, sú nakoniec vedené americkými „*korešpondenčnými*“ bankami cez New York do čipov, zúčtovacieho centra, ktoré zúčtuje platby vo výške 1,5 milióna dolárov denne.

Podľa údajov spoločnosti Nilson Report Visa a Mastercard globálne spracovávajú dve tretiny platieb kartou. Americké banky zachytávajú 52% svetových poplatkov za investičné bankovníctvo.

Finančné dominantné postavenie

Up with the big boys

Market capitalisation of world's 30 biggest banks, \$trn



Source: SNL, McKinsey Panorama
The Economist

*At April 20th

Tri veci sú hnacou zmenou.

Po prvé, „*push*“ faktor geopolitiky. Americká centrálnosť mu umožňuje zmrzačiť súperov tým, že im odopiera prístup k svetovým dodávkam likvidity.

Až donedávna to však neurobila.

Finančný systém sa považoval za neutrálnu infraštruktúru na podporu obchodu a prosperity. Prvé trhliny sa objavili po roku 2001, keď ho Amerika začala používať na udusenie financovania terorizmu.

Organizovaný zločin a šíritelia jadrových zbraní sa čoskoro pripojili k zoznamu. Presvedčil spojencov tým, že predstavil také skupiny, ako sú hrozby pre medzinárodnú bezpečnosť a integritu finančného systému, hovorí Juan Zarate, bývalý poradca George W. Busha, ktorý navrhol pôvodný program.

Finančné dominantné postavenie

Arzenál získal moc pod Barackom Obamom.

Po ruskej invázii na Krym v roku 2014 Amerika potrestala oligarchov, spoločnosti a celé odvetvia hospodárstva dvojnásobne oproti predchádzajúcim cieľom. **„Sekundárne“** sankcie boli uložené spoločnostiam z iných krajín, ktoré obchodujú s entitami na čiernej listine.

Prezident Donald Trump od tej doby povýšil systém na použitie ako zbraň a použil ho proti spojencom. V decembri sa táto spoločnosť zamerala na spoločnosti, ktoré stavajú plynovod privádzajúci ruský plyn do Európy.

V marci sprísnil sankcie voči Iránu, aj keď ostatní umožňovali pomoc tejto krajiny. Arzenál sa takmer necíti nestranný. Od roku 2008 Amerika ukladá európskym bankám pokutu vo výške 22 miliárd dolárov, z celkových 29 miliárd dolárov. V roku 2019 určil nové sankčné ciele 82-krát, hovorí advokát Adam Smith z Gibson Dunn.

V súčasnosti sa sankcie čoraz častejšie používajú v spojení s ďalšími obmedzeniami na obmedzenie Číny.

Ministerstvo obchodu vedie množstvo zoznamov subjektov s ktorými nemôžu obchodovať.

Jeden „neoverených“ zoznamov zakazuje vývoz do spoločností, na ktoré má ministerstvo otázky. Rozrástla sa z 51 mien v roku 2016 na 159 v marci. Čínske subjekty tvoria dve tretiny.

Finančné dominantné postavenie

Z krátkodobého hľadiska neprehľadná povaha celého systému maximalizuje účinok sankcií.

Vytvára to však silnú motiváciu pre ostatných, aby hľadali riešenia **a technológia čoraz viac poskytuje nástroje potrebné na ich vybudovanie**. Už mnoho rozvíjajúcich sa trhov vrátane Číny sa usiluje o vyváženie tohto dominantného postavenia.

Takýto pokrok vyplýva z druhej hybnej sily nových trendov „ťahacieho“ faktora pokusov o uspokojenie potrieb v rozvíjajúcich sa ekonomikách.

Technické firmy sa zameriavajú **na 2,3 miliardy ľudí na svete s malým prístupom k finančným službám**.

Za pomoci veľkého množstva kapitálu a tolerantných pravidiel vytvorili lacné systémy, ktoré začínajú vyvážať.

Cieľom niektorých je tiež umožniť obchodovanie v regiónoch, kde sú kreditné karty zriedkavé, ale bežné sú mobilné telefóny. Čínske „superappy“, ktoré sa opierajú o svoj obrovský domáci trh prevádzkujú ekosystémy, v ktorých používatelia nepoužívajú skutočné peniaze.

Finančné dominantné postavenie

Množstvo rozvíjajúcich trhov už hľadá riešenie.

Amerika bola kedysi najväčším kupcom. Vždy, keď dolár vzrástol, nasledoval dopyt, ktorý nahradil nákladnejší dlh. Silnejší dolár však teraz znamená, že Čína jej hlavný obchodný partner, si môže dovoliť menej vecí. Dopyt teda klesá len vtedy, keď je splácanie pôžičiek drahšie. A stávky sa zvýšili: stav dlhu dolára na rozvíjajúcich sa trhoch sa od roku 2010 zdvojnásobil na 3,8 trilióna dolárov.

Tretím faktorom pomáhajúcim povstalcom je covid-19, čo by mohlo viesť k bodu zlomu.

Svetový obchod, ktorý je už znepokojený zvyšujúcimi sa colnými sadzbami, sa pravdepodobne ešte viac fragmentuje. Vzhľadom na to, že prerušenie globálnej ekonomiky spôsobí miestne nedostatky, vlády chcú skrátiť dodávateľské reťazce.

To mocnostiam, ako je Čína, poskytne viac priestoru na písanie vlastných pravidiel.

Hospodársky pokles v Amerike v neposlednom rade fiškálny dopad jeho stimulačných opatrení vo výške 2,7 milióna dolárov môže narušiť dôveru v jeho schopnosť splácať dlhy, ktoré sú základom jeho dlhopisov a meny.

Záver

Najdôležitejšie je, že kríza poškodzuje dôveru ostatných krajín v americkú spôsobilosť viesť svet.

Schopnosť Ameriky zaručiť globálnu prosperitu je lepidlom, ktoré drží finančný poriadok pohromade.

Vzhľadom na to, že bola legitimita vážne zasiahnutá, zdá sa, že obnovené útoky na systém sú nevyhnutné. V prvej línii sú peší vojaci dolárového systému, banky.

ZDROJE:

- The Economist
- McKinsey